

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึง “ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟโดยเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ซึ่งครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในด้านปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางการผลิต ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและปัจจัยกระตุ้นของเกษตรกร ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟของเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร

ประชากรตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเกษตรกร ผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้เพื่อการส่งออกและได้ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมส่งเสริมการเกษตรเมื่อปี พ.ศ.2541 โดยการสุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลาก ร้อยละ 30 ตามสัดส่วนของเกษตรกรในเขตที่มีพื้นที่การปลูกกล้วยไม้จำนวน 70 ราย

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยค่าสถิติไคสแควร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรที่ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้

เกษตรกรที่ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ส่วนมากร้อยละ 80 เป็นเพศชาย โดยมีอายุมากกว่า 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.7 มีอายุเฉลี่ย 47.14 ปี โดยร้อยละ 60 มีการศึกษาต่ำกว่าหรือเท่ากับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และร้อยละ 54.3 มีระยะเวลาในการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 14 ปี

2. ข้อมูลพื้นฐานด้านการผลิต

เกษตรกรที่ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ร้อยละ 85.7 มีพื้นที่ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 14 ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้เฉลี่ย 7.48 ไร่ต่อครัวเรือน สภาพการถือครองส่วนใหญ่ร้อยละ 47.1 เช่าที่ดินผู้อื่นสำหรับปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ โดยร้อยละ 74.3 ใช้แรงงานในการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4 คน และยังพบว่าร้อยละ 60 ใช้แรงงานในครัวเรือน

การใช้เงินทุนของเกษตรกรที่ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา เกษตรกรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 52.9 ใช้เงินลงทุนมากกว่า 100,000 บาทต่อครัวเรือน โดยมีการใช้เงินลงทุนเฉลี่ย 158,125.7 บาท ส่วนรายได้ของเกษตรกรที่ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ในรอบปีที่ผ่านมาเกษตรกรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 54.3 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200,000 บาทต่อครัวเรือน โดยเกษตรกรมีรายได้

เฉลี่ย 267,714.3 บาทต่อครัวเรือน และยังพบว่าเกษตรกรที่ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.6 มีความรู้ในเรื่องการป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้

3. ข้อมูลพื้นฐานด้านสภาพแวดล้อม

เกษตรกรที่ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ส่วนใหญ่ร้อยละ 98.6 พบว่า มีการระบาดของเพลี้ยไฟกล้วยไม้ในอุณหภูมิที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 34 องศาเซลเซียส เกษตรกรที่ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ทุกรายพบเพลี้ยไฟกล้วยไม้ระบาดมากในช่วงฤดูร้อน และพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 71.4 มีพืชอาศัยของเพลี้ยไฟกล้วยไม้อยู่รอบ ๆ สวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 4 ชนิด คือ มะม่วง มะพร้าว ขนุน และทุเรียนรอบ ๆ สวนรก มีอยู่รอบ ๆ สวนของเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 100, 95.7, 82.9 และ 72.9 ตามลำดับ

4. ข้อมูลพื้นฐานที่ได้รับการกระตุ้น

เกษตรกรที่ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 85.7 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 60 ครั้งต่อปี โดยเกษตรกรมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่โดยเฉลี่ย 11.16 ครั้งต่อปี เกษตรกรหนึ่งในสอง (ร้อยละ 50) มีการติดต่อกับเกษตรกรในกลุ่มผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ด้วยกันเองมากกว่า 90 ครั้งต่อปี โดยมีการติดต่อกันโดยเฉลี่ย 113.33 ครั้งในรอบปีต่อครัวเรือน ในการติดต่อกับบริษัทส่งออกดอกกล้วยไม้ของเกษตรกรผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ของเกษตรกรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 77.1 มีการติดต่อกับบริษัทส่งออกดอกกล้วยไม้ที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 60 ครั้งต่อปี โดยเฉลี่ยมีการติดต่อกับบริษัทส่งออกดอกกล้วยไม้ของเกษตรกรอยู่ 62.4 ครั้งต่อปี และเกษตรกรผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 70 ได้รับข่าวสารทางการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ครั้ง โดยเฉลี่ยเกษตรกรผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้จะได้รับข่าวสารทางการเกษตรจากแหล่งของสื่อต่าง ๆ 9.76 ครั้งต่อเดือน โดยเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารทางการเกษตรจากแหล่งสื่อต่าง ๆ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 36 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเอกสารทางวิชาการจากหน่วยงานราชการอยู่ระหว่าง 1 - 10 ครั้งต่อเดือน

5. ข้อมูลพื้นฐานด้านการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ

เกษตรกรผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 88.6 มีการผลิตกล้วยไม้ที่ไม่ปลอดเพลี้ยไฟ เกษตรกรทุกรายมีการกำจัดวัชพืชในสวนกล้วยไม้เป็นประจำ เกษตรกรร้อยละ 92.85 มีการเก็บใบ ดอก ของกล้วยไม้ และเศษพืชที่แห้งไปเผาทำลาย มีการรักษาความสะอาดได้โต๊ะกล้วยไม้อยู่เสมอ มีเกษตรกรปฏิบัติอยู่คิดเป็นร้อยละ 97.1 เกษตรกรร้อยละ 50 มีการติดกับดักกวางเหมียวเพื่อกำจัดเพลี้ยไฟ เกษตรกรร้อยละ 17.1 มีการสำรวจตรวจนับเพลี้ยไฟกล้วยไม้เป็นประจำทุกสัปดาห์ ในส่วนของการตรวจนับเพลี้ยไฟกล้วยไม้เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้ตามคำแนะนำของทางราชการ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.9 ใช้อัตราพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟต่อไร่ตามคำแนะนำของทางราชการ แต่

เกษตรกรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 74.3 ไม่มีกรณีพ่นเน้นที่ดอกเป็นพิเศษในช่วงที่มีการระบาดของเพลี้ยไฟกล้วยไม้ และพบเกษตรกรเพียงร้อยละ 11.4 ที่มีการจุ่มดอกกล้วยไม้ด้วยสารเคมีป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้ก่อนส่งให้กับบริษัทส่งออกกล้วยไม้

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ

เกษตรกรที่ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ได้ให้ความเห็นต่อปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้ ได้แก่
  - 1.1 ปัญหาของสารเคมีป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้มีราคาแพงและไม่มีคุณภาพ
2. ปัญหาด้านเงินทุน ได้แก่
  - 2.1 บริษัทส่งออกกล้วยไม้จ่ายเงินค่ากล้วยไม้ช้า ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน
3. ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ในการป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้ ได้แก่
  - 3.1 ในการอบรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันและกำจัด เกษตรกรไม่เข้าใจและไม่กล้าซักถาม เนื่องจากการจัดอบรมกลุ่มใหญ่เกินไป
4. ปัญหาการตลาดของกล้วยไม้ ได้แก่
  - 4.1 ได้ราคาต่ำในช่วงฤดูฝน
  - 4.2 บริษัทมีการสั่งซื้อดอกน้อยในฤดูฝน
  - 4.3 การคัดเกรดดอกกล้วยไม้ เกษตรกรไม่ยุติธรรมเนื่องจากบริษัทนำไปคัดเกรดแล้วมาบอกเกษตรกรภายหลัง
5. ปัญหาอื่น ๆ ได้แก่
  - 5.1 คุณภาพของน้ำกล้วยไม้เป็น น้ำเน่าเสียและน้ำกร่อยเนื่องจากมีน้ำเค็มหนุนเข้ามาในคลอง

การทดสอบสมมติฐาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางการผลิต ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม และปัจจัยกระตุ้น กับการผลิตรากกล้วยไม้ปลอดเชื้อไฟของเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตาม สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. การผลิตรากกล้วยไม้ปลอดเชื้อไฟของเกษตรกร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 คือ (1) จำนวนพื้นที่ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ (2) จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ (3) เงินทุนที่ใช้ในการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ (4) รายได้จากการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ (5) ความรู้ในการป้องกันและกำจัดเชื้อไฟกล้วยไม้ (6) การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร และ (7) การติดต่อกับบริษัทส่งออกดอกกล้วยไม้

2. การผลิตรากกล้วยไม้ปลอดเชื้อไฟของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับ (1) เพศของเกษตรกร (2) อายุของเกษตรกร (3) ระดับการศึกษา (4) ระยะเวลาในการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ (5) อุณหภูมิ (6) ฤดูกาล (7) ชนิดและจำนวนของพืชอาศัย (8) การติดต่อกับเกษตรกรในกลุ่มผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ และ (9) การได้รับข่าวสารทางการเกษตรจากแหล่งสื่อต่าง ๆ

อภิปรายผล

จากการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตรากกล้วยไม้ปลอดเชื้อไฟ โดยเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร มีผลดังนี้

1. **ลักษณะของการผลิตรากกล้วยไม้ปลอดเชื้อไฟของเกษตรกรตามคำแนะนำของทางราชการ** พบว่า เกษตรกรทุกรายมีการกำจัดวัชพืชในสวนกล้วยไม้เป็นประจำ และใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดเชื้อไฟกล้วยไม้ตามคำแนะนำ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเก็บใบ ดอกกล้วยไม้ และเศษพืชที่แห้งไปทำลาย มีการรักษาความสะอาดใต้โต๊ะกล้วยไม้ โดยไม่ให้มีเศษวัสดุและพืชต่าง ๆ อยู่ และมีการใช้อัตรานีตพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดเชื้อไฟกล้วยไม้ในปริมาณที่กำหนดต่อไร่ ตามคำแนะนำ เกษตรกรร้อยละ 50 มีการติดกับคัททาวเหนียว เพื่อใช้ในการป้องกันและกำจัดเชื้อไฟกล้วยไม้ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการสูบลำตรวจนับเชื้อไฟและเพื่อนำมาใช้ในการเป็นเครื่องมือตัดสินใจที่จะพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดเชื้อไฟโดยเกษตรกร ได้ให้เหตุผลว่า เพราะจะต้องฉีดพ่นสารเคมีป้องกันแมลงศัตรูอื่น ๆ ของดอกกล้วยไม้เป็นประจำทุกสัปดาห์อยู่แล้ว จึงต้องฉีดพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดเชื้อไฟกล้วยไม้ไปพร้อมกัน และการพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดเชื้อไฟในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อไฟ ไม่มีการฉีดพ่นเน้นที่ดอกของกล้วยไม้เป็นพิเศษ ในการจุ่มดอกกล้วยไม้ด้วยสารเคมีป้องกันและกำจัดเชื้อไฟก่อนส่งบริษัทส่งออกดอกกล้วยไม้ พบว่า

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 88.57 ไม่มีการจุ่มสารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยไฟโดยได้ให้เหตุผลว่า ทำให้ต้นทุนสูงขึ้นเนื่องจากสารเคมีมีราคาแพง (ราคาสารเคมีดูได้จากตารางที่ 1) การตัดดอกกล้วยไม้ส่งบริษัทบางครั้งบริษัทสั่งจำนวนน้อย จึงทำให้ไม่คุ้มกับราคาสารเคมี เพราะต้นทุนจะสูงขึ้น ระยะเวลาการปฏิบัติงานในการตัดดอกกล้วยไม้ก่อนที่บริษัทจะมารับมีเวลาจำกัด หากมีการจุ่มสารเคมีแล้วจะทำให้ไม่ทันเวลาที่บริษัทจะมารับ และอีกสาเหตุหนึ่งคือบริษัทส่งออกดอกกล้วยไม้จะมีการรมยาฆ่าเพลี้ยไฟอยู่แล้ว

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟที่สำคัญมีอยู่ 7 ปัจจัย คือ

2.1 จำนวนพื้นที่ปลูก

จำนวนพื้นที่ปลูกเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ เกษตรกรที่มีการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรรายใหญ่ ซึ่งมีพื้นที่ปลูกมากกว่า 14 ไร่ขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิฑูร (2538 : 53) พบว่าขนาดของเนื้อที่การเกษตรของเกษตรกร มีผลต่อการผลิตยางเพื่อขายน้ำยางสดและยางแผ่น

2.2 จำนวนแรงงาน

จำนวนแรงงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ กล่าวคือ เกษตรกรส่วนใหญ่ที่มีจำนวนแรงงานมาก การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟจะทำได้ดี จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า เกษตรกรที่มีการใช้แรงงานมากจะปฏิบัติตามขั้นตอนที่ทางราชการแนะนำ โดยเกษตรกรเจ้าของสวนเป็นผู้แจกจ่ายงานในแต่ละวันให้แรงงานแต่ละคนได้ทำตั้งแต่การลุ่มสำรวจตรวจนับเพลี้ยไฟกล้วยไม้ และขั้นตอนที่สำคัญคือ หลังจากการตัดดอกกล้วยไม้ก่อนส่งบริษัท จะใช้แรงงานในการทำการจุ่มสารเคมีป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้

2.3 เงินทุน

เงินทุนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ กล่าวคือการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟได้ต้องใช้เงินทุนสูง เนื่องจากสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้มีราคาแพง (ดูราคาสารเคมีได้จากตารางที่ 1) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิญญู (2534 : 61) พบว่า เงินทุนของเกษตรกรมีผลต่อการใช้ที่ดินเพาะปลูกพืชในฤดูแล้ง

2.4 รายได้จากการปลูกกล้วยไม้

รายได้จากการปลูกกล้วยไม้ของเกษตรกรมีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ กล่าวคือ รายได้เป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้เกษตรกรทำการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ เพราะรายได้เป็นสิ่ง

สำคัญที่ใช้เป็นเงินทุนในการจัดซื้อปัจจัยการผลิต เช่น สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และปุ๋ย สอดคล้องกับการศึกษาของลีตีก (2538 : 82) พบว่า รายได้เป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้เกษตรกรทำกิจกรรมทางการเกษตร

2.5 ความรู้ในเรื่องการป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้

ความรู้ในเรื่องการป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ กล่าวคือเกษตรกรที่มีความรู้ในเรื่องการป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟที่ดีก็สามารถทำการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟได้อย่างถูกต้องตามคำแนะนำของทางราชการ ได้ดีกว่าเกษตรกรที่มีความรู้ในเรื่องการป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้น้อยหรือปานกลาง

2.6 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรมีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ กล่าวคือ เกษตรกรที่มีโอกาสติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรบ่อยครั้ง เจ้าหน้าที่เกษตรก็จะสามารถที่จะกระตุ้นเกษตรกรตลอดจนแนะนำถ่ายทอดความรู้ตลอดจนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์โดยตรงต่อตัวเกษตรกรเอง ทำให้เกษตรกรสามารถผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟได้อย่างถูกต้องตามคำแนะนำ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร เกษตรกรไปหาเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน เจ้าหน้าที่เกษตรมาเยี่ยมเยียนและตรวจแปลงกล้วยไม้และพบปะตามจุดนัดหมาย ตามวันเวลาที่กำหนด เช่น ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล

2.7 การติดต่อกับบริษัทส่งออกกล้วยไม้

การติดต่อกับบริษัทส่งออกกล้วยไม้ มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ อาจกล่าวได้ว่าการที่เกษตรกรมีการติดต่อกับบริษัทส่งออกกล้วยไม้บ่อยครั้ง ทำให้ได้รับข่าวสารและมาตรการต่าง ๆ ของต่างประเทศ ในการส่งออกกล้วยไม้ไปจำหน่าย จึงเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกษตรกรต้องผลิตกล้วยไม้ให้ปลอดเพลี้ยไฟ ให้ตรงตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพราะมีผลต่อการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร

3. ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม ได้แก่ อุณหภูมิ ฤดูกาล จำนวนชนิดของพืชอาศัยไม่มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ

ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมไม่มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรอยู่ในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกัน สภาพแวดล้อมจึงไม่มีความแตกต่างกันมากนัก อย่างเช่น อุณหภูมิ ฤดูกาล ก็จะเหมือนกันจึงไม่เป็นผลต่อการที่เกษตรกรจะทำการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ

จากการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟโดยเกษตรกร ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัยดังนี้

1. การฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเป็นกลุ่มย่อย มากกว่าที่จัดอบรมเป็นกลุ่มใหญ่ เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรกล้าซักถามและนำกลับไปปฏิบัติได้ถูกต้อง
2. หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดส่งเจ้าหน้าที่ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติของเกษตรกรหลังจากที่ได้รับการอบรมแล้วที่สวนเป็นประจำและต่อเนื่อง เพื่อคอยให้คำแนะนำเพิ่มเติมและคอยกระตุ้นเตือนให้เกษตรกรคำนึงถึงความสำคัญของปัญหา
3. รัฐควรมีการจัดหาสารเคมีป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้ที่รัฐได้แนะนำ จำหน่ายให้เกษตรกรในราคาถูกหรืออาจแนะนำให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันซื้อเพื่อจะได้ราคาถูก
4. รัฐควรมีการสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยการป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพื่อให้ทดแทนการป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟด้วยสารเคมี เช่น การวิจัยสารสกัดจากธรรมชาติ เพื่อจะได้ลดการใช้สารเคมี
5. การให้เกษตรกรรุ่มสารเคมีป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้ในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยาก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย การส่งคอกกล้วยไม้แต่ละครั้งให้แก่บริษัทมีปริมาณไม่แน่นอน และเป็นการเพิ่มต้นทุน แต่ราคาคอกกล้วยไม้ไม่ได้ขึ้นราคาให้ด้วย ในการรุ่มสารเคมีป้องกันและกำจัดเพลี้ยไฟกล้วยไม้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรเป็นหน้าที่ของบริษัท เนื่องจากบริษัทส่งออกต้องรวบรวมคอกกล้วยไม้จากสวนเกษตรกรจากสวนต่าง ๆ มาคัดแยกเกรดก่อนส่งออก การรุ่มสารเคมีที่บริษัทจะทำได้ง่ายและประหยัดกว่า
6. รัฐควรส่งเสริมและให้ความรู้ในเรื่องการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย เพราะจากการศึกษาวิจัยพบว่าเกษตรกรมีการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างไม่ถูกต้อง เช่นเกษตรกรทำการฉีดพ่นสารเคมีเป็นประจำทุกสัปดาห์ทั้งที่ไม่มีอาการของศัตรูพืช จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การผลิตกล้วยไม้มีต้นทุนที่สูงขึ้น
7. รัฐควรจัดทำระบบป้องกันน้ำเค็มและน้ำเน่าเสียเข้าสู่แม่น้ำลำคลองที่เกษตรกรนำมาใช้เพื่อการเกษตรกรรม โดยมาตรการเฉพาะในปัจจุบันควรมีการประกาศเตือนเรื่องน้ำเค็มให้เกษตรกรได้ทราบล่วงหน้า โดยเฉพาะในฤดูร้อนที่มีน้ำเค็มหนุนเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับเกษตรกร

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรที่ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟโดยเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร เพียงแห่งเดียวเท่านั้น ควรขยายผลการศึกษาไปในจังหวัดอื่นที่มีการปลูกกล้วยไม้ เช่น สมุทรสาคร ราชบุรี นครปฐม นนทบุรีและปทุมธานี เพื่อนำมาเปรียบเทียบหาปัจจัยที่มีผลการต่อผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟว่าแตกต่างกันหรือไม่
3. ศึกษาปัจจัยทางสภาพแวดล้อมต่อการปลูกกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ โดยเน้นการวิจัยทางวิทยาศาสตร์